

UNITÁRIUS ÉLET

XXV. EVFOLYAM, 3. SZÁM

1971. JÚLIUS—SEPTEMBER

HÁLAADÁS

„Mindenkor hálaadással tartozunk...”
(2. Tess. 1. 3.)

Végetért a napsugaras meleg nyár, mely a fürdőzőknek, üdülőknek annyi örömet szerzett, de amelyre a mezőgazdasági munkával foglalkozó emberek sem panaszkodtak, mert, amint annak idején a sajtójelentések beszámolóiból olvastuk, ez évben kalászosokból, gabonafélékből rekordterméssé érett az emberi igyekezet és fáradozás.

Ősz van s a földművelő ember félszemével, szívével már a következő év felé tekint, tervezgetve, készítgetve az új vetések ágyát, talaját. Közben pedig szívével a hála érzése tölti el, hogy munkája nem volt hiábavaló s verejtékes munkája millióknak kenyerét, ünnepiző meleg kalácsát eredményezte.

Hála! Az emberi szív egyik legszebb vonása, amely ősidőktől kezdve át-átfűtötte sokaknak értelmét és kebelét.

Hála! A primitív népeknél éppúgy megtalálható, mint a kultúrtársadalmakban. Legfeljebb a megnyilatkozási formája változott az idők folyamán. A bibliaolvasók számtalanszor találkozhatnak ennek vallásos gyakorlatával a Szentírás forgatása közben. Az ókori Izrael népe intézményesen gyakorolta, de a jézusi korszak embere ugyancsak élt a hálaadás lehetőségével és áldozatos örömeivel. A bibliaírók nem is mulasztják el felhívni rá a hívők figyelmét, tanítván, hogy mindenkor hálaadással tartozunk Istennek.

Közben sok száz év telt el s mintha a régi írások megfakultak volna, mintha az emberiség feledni látszana, hogy egyéni vágyai, kezdeményezései és fáradozásai sok-sok körülménytől függenek. Mondhatni, semmit sem köszönhetünk csak önmagunknak, hisz minden eredmény, amit az életben elérünk, embertársaink segítségét is igénylik, feltételezik.

A hívő ember talán megszokta, talán gondolkodás nélkül ismételteti...: „Hálaadással tartozunk Istennek...” Ez szép és helyes így. De szíveinknek e nemes vonását, a hála érzésének képességét ki kell bontakoztatnunk teljes mélységében és gazdagságában.

Arisztotelész szerint háromnak nem lehetünk soha eléggé háládosak: Istennek, szüleinknek és embertársainknak. Valóban el kell fogadnunk a megállapítást, hogy a hála a szívnek az emlékezőtehetsége. Zsenge gyermekkorunktól mily sok benső biztatást kapunk a jónak, a helyesnek keresésére, munkálására. Egy életen át hányszor meglankad bennünk az akarát és lelkesedés a nagy célok munkálásáért, — és ugyanannyiszor újra meg újra fellobog bennünk a belső tűz, a lélek új nekifeszülése, hogy aztán végül áldásos siker koronázza kitartásainkat. A hívő ember hálát érez Istenével szemben, mert úgy érzi, hogy az ő végtelen lelke és szeretete kísérte, támogatta őt munkájában. Erre utal Pál apostol idézett tanítása is.

Olvastam egyszer egy bölcs tanítóról, aki növendékeit úgy tanította a számolásnak, az összeadásnak a tudományára, hogy összegeztette velük annak a végtelen sok juttatásnak az értékét, amelyet minden gyermek élvez szüleitől addig, míg maga tudja megkeresni és előteremteni a létfenntartás szükségleteit. A felsorolásban nemcsak az élelem, a ruházat, az édességek és ingyenségek szerepeltek, hanem a pénzzel ki sem fejezhető sok-sok törődés, álmatlankodás, betegségek alatti aggodalom, féltés és szeretet is. Midőn a kisiskolások végre mindezeket összeadták, természetesen igen nagy értékszám jött ki s a bölcs tanító ekkor feltette a már nem is számtani kérdést, hogy mindezért a felnövekvő gyermek mit ad, mit adhat szüleinek. A hálán kívül bizony nem sokat.

A hálának ama tágabb faja, melyre a görögök utaltak s amely embertársaink iránt kötelez, még szembeötlőbb, még nyilvánvalóbb. A társadalomnak kimondhatatlanul sokat köszönhetünk. Ha kilépünk az utcára, mások által kövezett úton járunk. Este fényes lámpák pótolják a napnak fényét, melyért olyan emberek dolgoznak, kiket nem is ismerünk. Mások készítik olvasnivalóinkat és százan-ezren fáradság, görnyednek a föld mélyén, hogy téli tüzelőnk biztosítva legyen. Gondolunk-e embertársaink kemény munkájára, akik előteremtik kenyerünket, cukrunkat, tejünket, kávékat, élelmiszereinket!? Nagy hiba lenne kirekeszteni szívünkben a hálát e sok ismerős vagy ismeretlen embertársunkkal szemben.

Mennyi jóban részesít bennünket saját társadalmunk, népünk, országunk! Egészségünket védi, jogainkat biztosítja és békénk felett örködik, hogy mi nyugodtan dolgozhassunk és szereteteinknek örülhessünk. Gondolunk-e néha arra, hogy nyugalomunkért, békénkért hány ember vigyáz, fárad és törődik? A világnak megannyi részén hiányzik ez az általunk természetesnek vett légkör. Háború, munkanélküliség, megkülönböztetés és kizsákmányolás sajnos sok helyen még fájó betegsége az embereknek, s ezt nekünk sem szabad felednünk. Igaz, az ókori bölcs tanítása: soha nem lehetünk eléggé háládosak azoknak az embereknek, annak a társadalomnak, amely mindazt a jót megadja, ami nekünk és családjainknak testi-lelki jólétéhez, fejlődéséhez szükséges.

Ősz van. A hívő emberek ilyenkor otthoni és templomi imádságaikban a földi javakért, a földművelő emberekkel azonosulva, a termésért hálát adnak Istennek. Mi is ezt tesszük. Ezt tettük a közelmúlt istentiszteletein — s a javaknak sorát kiegészítve — lélekben hálát mondunk embertársainknak is, érezve elkötelezettségünket mindazért a sok jóért, melyet tőlük, társadalmunktól, vezetőktől és egyszerű dolgozóktól kapunk s amelyért a legkevesebb, amit adhatunk: a szívünk.

Bajor János

BOROS ÁRON 1885—1971

Tordátfalván született, egyszerű székely szülők gyermekeként. A székelykeresztúri tanítóképző elvégzése után előbb a dunántúli Hetes község unitárius iskolájának volt a levitatanítója, majd 1906-ban Hódmezővásárhelyre került. Ott évtizedeken át az unitárius iskola tanítója volt, majd állami iskolai tanító lett. Hosszú évtizedekre visszatérő szép szolgálat után vonult nyugalomba.

Szép hangú, messze földön ismert kántor volt, részt vett Barabás István, akkor hódmezővásárhelyi lelkész és Kovács József gondnok oldalán a templom, az iskola, a papi és kántori lakások felépítésében.

Fiatalléveiben értékes társadalmi munkát fejtett ki. Alapító tagja és éveken át titkár-jegyzője volt a vásárhelyi Gazdasági Egyletnek. Előadásokat tartott, tanfolyamokat szervezett. Ő telepített először gyümölcsöt a Tisza árterületén, s ezen a téren is sok követője akadt. Karánya volt a vásárhelyi dalárdának és szép hangjával nem egyszer se-

gítette a zsidó hitközség énekkarát is.

Egyházunk palástviselési joggal és a tiszteletes cím használatával tüntette ki 1966-ban. Ez volt a legnagyobb elismerés, amit mi adhatunk azért a sokoldalú, áldozatos munkáért, amit életében egyházunk érdekében végzett.

Végtisztességén a hódmezővásárhelyi unitárius temetőben, a gyülekezet, sok barátja és másvallású tisztelője jelenlétében Kelemen Miklós lelkész imádkozott. A gyülekezet nevében dr. Faragó István emlékezett, akinek beszédét alább közöljük. Egyetemes egyházunk részvétét dr. Ferencz József tolmácsolta. A barátok nevében dr. Pinkóczy Gusztáv ny. református lelkész köszönt el a jó baráttól. A temetésen a kántori teendőket dr. Bálint István és Nagy Iván Sándor vásárhelyi református lelkészek látták el.

Hűséges gondozója, Szent József-né és a Boross család tagjai háládtos lélekkel búcsúztak az elhunytól.

Aldott marad emlékezete.

Búcsúszavak

Bölcsője nem itt ringott! Körülötte nem az Alföld aranykalásztengere hullámozott, hanem Erdély égbenyúló fenyő-óriásai állottak őrt. Az isteni gondviselés azonban kora ifjúságában ide vezérelte és itt élte le áldásos életét, — itt lett az alföldi róna és a „Szóke Tisza” szerelmese. —

Egész életében imádkozott és dolgozott!

Imádkozott, amikor barázdát szántott és magot hintett belé. — Imádkozott, amikor fát ültetett, szőlőt metszett és kedves virágait ön-

tözte, hogy Isten áldja meg a magyart jó kedvvel, bőséggel. —

Imádkozott, amikor a reá bízott ébredő gyermek-lelkekbe bölcs tudnivalókat és nemes érzelmeket csepegtetett, hogy majdan legyen, aki nyújtson feléje védőkart, ha küzd ellenséggel. —

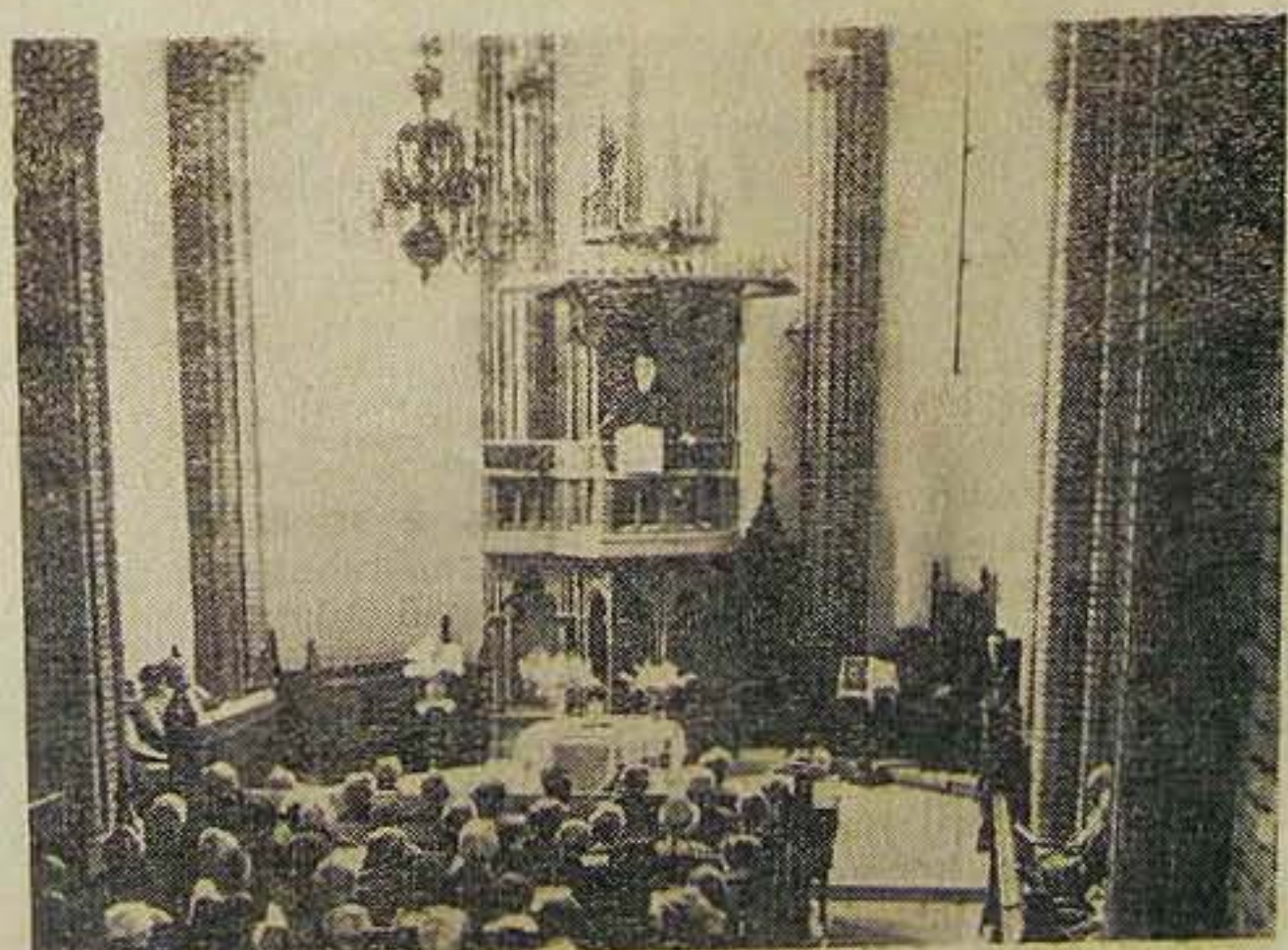
És dolgozott fáradhatatlanul Isten országaért, amikor zengő szóval, zengő verset énekelt Istenének és az áhítat szárnyain vitte magával a hívő lelkek seregét Hozzád Uram! Hozzád közel. —

Dolgozott Isten országaért, amikor hangyaszorgalommal róttá száma-

dásait a Reá bízott kevéske talentumokról, amelyekkel mindenkor hűségesen sáfárkodott. —

És most a két dolgozó kéz megpihent, az imádkozó ajak elnémult és én — amikor a hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség Elöljárósága és Presbitériuma, valamint a hívek nevében búcsút veszek tiszteletes Boros Áron atyánkfiától —, nem mondhatok mást, mint a Szentírás: Az Isten adta, az Isten vette el —, áldott legyen az Ő szent neve érette örökkön — örökké.

Dr. Faragó István

Bal oldali képen László Andor a pestlőrinci, (Jún. 20.) jobb oldali Huszti János a Budapest V., Nagy Ignác utcai templomunkban (jún. 6.) lelkési beköszöntő beszédét tartja. (Huszti Alpár felvétele)

Közös felelősségünk egy jobb világért

A negyedik keresztény békevilággyűlés e jelszó alatt gyűjtött egybe Prágába közel ötven országból 300 kiküldöttet, megfigyelőt. A konferencián sok újságíró is jelen volt, és a rádió és a tv is gyakran készített felvételeket a gyűlés egyes fontosabb eseményeiről.

A gyűlésen négy fő előadás hangzott el, ezeket Nikodim orthodox metropolita, dr. Herbert Mochalski Német Szövetségi Köztársaság, Richard Andriamanjato lelkész, Madagaszkár és dr. Janusz Makowski, Varsó, tartották. A bevezető előadások elhangzása után a kiküldöttek és megfigyelők öt csoportban folytatták néha a késő esti órákba nyúló tanácskozásaikat. Az egyházunk képviselőit, mint megfigyelő részt vett dr. Ferencz József, a faji megkülönböztetés ellen s annak szerepe az imperialista agresszióban problémáival foglalkozó bizottság munkájában vett részt.

A konferencia teljes egyhangúsággal választotta meg a szervezet elnökévé dr. Nikodim metropolitát és főtitkárává dr. Tóth Károlyt, a református zsinati iroda főosztályvezetőjét. A magyar egyházak delegációját dr. Bartha Tibor püspök, zsinati elnök vezette s abban a református, evangélikus, baptista és methodista egyházak képviselői vettek részt. A magyar római katolikus egyház megfigyelői dr. Várkonyi Imre, az Actio Catholica igazgatója és dr. Száva János kanonok voltak.

Az elfogadott üzenetet a nagyobb terjedelemben megjelenő bel- és külföldi egyházi lapok teljes szövegben ismertették. A világsajtó is megemlékezett a konferencia jelentős állásfoglalásáról, melyből idézzük az alábbiakat: „Kifejezésre juttatjuk, hogy a Béke fe-

jedelmének, Krisztusnak tanítványai, kötelezve vannak arra, hogy munkálkodjanak az egész világ békéjéért és a társadalmi igazságosságért, hogy ezáltal is minden ember, az emberi méltósághoz illő életet élhessen...”

A Keresztény Békekonferencia az üzenetben is kifejezésre juttatta, hogy hajlandó és kész együttműködni minden keresztény egyházzal, csoporttal, egyénnel, akik erejüket a béke szolgálatába kívánják állítani. Együtt akar működni mindazokkal, akik az együtt való harcot velünk együtt vállalják. „Az Isten irgalmasságának a fényében még világosabban áll előttünk az emberi irgalmatlanság a kizsákmányolásban, az elnyomásban, a háborús vérontásban, az embertelenség minden formájában.”

Az üzenet végül felhívja a világ keresztény embereit, hogy folytassák harcukat fáradhatatlanul a világ békéjéért, a tömegpusztító fegyverek megsemmisítéséért, a leszerelésért, a „harmadik világban” élő népek szabadságáért, a faji egyenlőségért, ugyanakkor küzdjenek az imperializmus és a neokolonializmus ellen. Elítéli azt a törekvést, melyet egyes országokban az antikommunizmus jelszava alatt folytatnak, hogy ezzel is eltereljék a figyelmet a békéért és igazságért folytatott harcról.

Egyetértünk D. Káldy Zoltán evangélikus püspök-elnök megállapításával, „meg vagyunk róla győződve, hogy a negyedik keresztény békevilággyűlés ébresztette és fokozta a keresztények felelősségét egy jobb világért”, azért, ahogyan azt a zsoltáríró is mondotta: az igazság és a békesség csókolgassák egymást.

HÍREK

R. FILEP Imre főtisztelendő úr halála egyéves évfordulóján, 1971. december 16-án (csütörtökön) du. 6 órakor budapesti Nagy Ignác u. 4. sz. a. templomunkban (rossz idő esetén a gyülekezeti teremben) emlékstentiszteletet tartunk, melyre az elhunyt tisztelőit szeretettel hívja az egyházközség elöljárósága.

ÖZV. KINCSES LÁSZLÓNÉ sz. Nagy Irén ny. tanítónő, egykori fűzesgyarmati lelkészünk özvegye, 8000 forintot adományozott a templomtorony bádoggal fedett lemezeinek az átfestésére. A munkát a gyülekezet már elvégeztette és a teljesen megújult templomtorony hosszú időn át hirdeti egy nemes lélek áldozatos, szívből fakadt cselekedetét.

PETHŐ ISTVÁN főtisztelendő úr végezte a budapesti Hőgyes Endre utcai templomunkban a szolgálatot — a hívek őszinte öröme — az őszi hálaadás ünnepe. Köszönjük szolgálatát s reméljük, hogy a karácsonyi ünnepeken ismét hallgathatjuk építő megnyilatkozását.

DR. GÁLFALVY ISTVÁN egykori főgondnokunk síremlékét július 26-án avatta fel a család tagjainak jelenlétében Bencze Márton főjegyző. Ez alkalommal is szeretettel emlékezünk dr. Gálfalvy István főgondnok egyházunk érdekében hosszú éveken át végzett jó szolgálataira.

FISCHER JÓZSEFNÉ azok közé a szorgalmas Márták közé tartozik, aki segítségére siet egyházunknak és nyelvtudásával a külföldi levelezés egyrészének elvégzését magára vállalta. Köszönjük szolgálatát.

ÖTVENÉVES ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓN vettek részt a kolozsvári unitárius kollégium egykori diákjai. A kolozsvári unitárius templomban tartott istentiszteleten dr. Kovács Lajos egyházi főjegyző-püspökhelyettes prédikált. A vendégeket az alma mater jelenlegi igazgatója, Szatmári Ferenc köszöntötte. A megjelent

vendégek: dr. Csegezi István, Czirják Jenő, Gál Gyula, dr. Geley Béla, dr. Iszlai István, dr. Kálnoki Kis Jenő, dr. Kocsis József, Pálffy Antal, dr. Salamon Árpád, Szabó Kálmán, dr. Székely Ferenc, Ürmösi Jenő, Zsigmond Ferenc virágot helyeztek el a házsongárdi temetőben elhunyt tanáraik és osztálytársaik sírján. A találkozáson, amint az a felsorolásból is kitűnik, többen vettek részt magyarországi gyülekezeteink hívei közül. Szeretettel köszöntjük a vendégeket.

AZ UNION PROTESTANTE LIBÉRALE százéves fennállása alkalmából rendezett genfi ünnepségeken részt vett egyházunk képviselőit dr. Ferencz József, aki francia nyelven köszöntötte a jubiláló együletet és azt a haladó szellemet, amit ennek az egyházi szervezetnek a munkája képvisel. Az ünnepségek után a Schweizerischer Verein für Freies Christentum tartotta meg évi közgyűlését és teológus napjait, melyen genfi, berni, lausannei, montpellieri és dijoni egyetemi professzorok és L. Gagnebin párizsi lelkész és E. Bertholet bexi közjegyző tartottak előadásokat.

DR. ORBÁN BÓDOG, budapesti gyülekezetünk buzgó presbitere, egyházi tanácsos, életének 49. évében, váratlanul elhunyt. Őszinte részvétünket küldjük a megszemorodott szívű özvegynek, gyermekeknek. Isten vigasztalását Huszti János lelkész kérte mindannyiunk számára koporsója mellett, ahol a rokonok kívül a jó barátok, munkatársak és egyházunk képviselőinek sokasága vett búcsút a fiatalon, hirtelen eltávozott és mindenki által szeretett Bóditól.

A japáni világi buddhista mozgalom, a Risszo Kosei-kai az elmúlt év végén ünnepelte N. Niwano elnök 64. születésnapját. Niwano elnökkel egyházunk képviselői is találkoztak az 1969. évi bostoni világkongresszuson. A nyelvi nehézségek ellenére mosolygó tekintetéből hamar megértettük az emberiség ügyéért dobogó szívének jóságát. Szeretettel köszöntjük és további munkájához is sok erőt és jó egészséget kívánunk.

Halottaink

Stoffer Mártonné sz. Elekes Vilma, meghalt 1971. márc. 17-én, 61 éves korában; Dr. Polcz Radó ny. ügyvéd, író, márc. 22-én, 94 éves; Nagy Andrásné sz. Arlow Berta ápr. 22-én, 74 éves; Kovács János ápr. 26-án, 56 éves; Deák Dénes május 1-én, 59 éves; Reiner Lajosné sz. Imre Julianna ápr. 13-án, 81 éves; Ráfuly Árpád máj. 10-én, 75 éves; Buzogány Elek-né máj. 7-én, 80 éves korában; Hegedűs János Pestlőrincen 82 éves korában; Dr. Nagy Elemér orvos Devecseren; Orbók Aladár június 7-én, 70 éves; Dr. Bónis Istvánné, Dr. Bodonyi Valéria jún. 13-án, 66 éves; András Mózes jún. 12-én, 78 éves; Medveczky Lajos jún. 9-én, 70 éves; Dr. Barabás Zoltán jún. 13-án, 82 éves; Bálint Mihály júl. 1-én, 72 éves; Elek Józsefné júl. 4-én, 89 éves; Kandó Ferencné júl. 17-én, 68 éves; Papp Ferencné aug. 3-án, 49 éves; Polgár Margit, aug. 10-én, 81 éves; Pók István, Pécs, szept. 13-án, 47 éves; Dr. Máthé Gábor szept. 14-én, 52 éves; Dr. Barabás Oszkár-né szept. 9-én, 76 éves, Szabó Kerekes Kálmánné szept. 18-án, 75 éves; Gméling Róbert okt. 7-én, 70 éves; Szánthó Béláné, sz. Nagy Mária, okt. 6-án, 80 éves korában Szolnokon; Straubert Oszkár okt. 12-én, 63 éves korában Vecsésen; Uzoni János 91 éves korában Rákoshelyen. Áldott az igazak emlékezete.

Gácsér Józsefné, sz. Gáspár Irma márc. 31-én, 53 éves korában elhunyt. Egykori magyarkuti üdülő-gondnokunk feleségének korai elhunyt a fájdalommal vesztésé-ként érintette övét. Gyászolja férje, leányai, vejei, unokái, s a család sok ismerőse és barátja, ill. az unitárius hívek népes tábora.

Adományok az Unitárius Életre: Dull Péterné, Bencze Júlia 200,— Debreceni Unitárius Egyházközség 200,—, Zsakó Andor 400,— forint, édesapja, néhai dr. Zsakó Andor emlékére, halálának 29-ik évfordulója alkalmából. Hálás köszönet a külön adományokért.

KÜLFÖLDI HÍREK

Balázs Ferenc, a Mészkon fiatalon elhunyt reformer unitárius lelkész születésének 70. évfordulójáról kegyelettel emlékezett meg az unitárius egyházon kívül a romániai magyarság is. Az Utunk c. irodalmi lapban, a főszerkesztő Létay Lajos írt megemlékezést és ugyanebben a számban közreadtak néhányat az egykoron Oxfordban tanult Balázs Ferenc leveleiből. Az Előre c. Bukarestben megjelenő magyar nyelvű napilapban dr. Mikó Imre írt meglehetősen megemlékezést. A Hét c. folyóiratban Csehi Gyula írását olvashattuk. A román rádió magyar nyelvű adásában dr. Jancsó Elemér kolozsvári professzor beszélt Balázs Ferencről. A román televízió magyar szerkesztősége Mészkon, Balázs Ferenc utolsó éveinek munkaterületén rövid filmet készített. Bemutatja a film a falut, annak azóta is jelentősen fejlődött életét, a gyümölcsösöket, melyeket Balázs Ferenc javaslatára telepítettek, a templomot ahol prédikált, a paplakot, ahol élt és a temetőt, ahol az egyszerű sírrel csak ennyi olvasható, Balázs Ferenc pap. A film összekötő szövegét is Balázs Ferenc egykori munkatársa dr. Mikó Imre írta és mondotta el.

Dr. J. van Goudoever, a holland reformer egyház ügyvezető főtáskára, a Bp. V., Nagy I. utcai templomunkban prédikált júl. 4-én.

A magányos férfi. A magányos nőről, gondjairól és problémáiról sokat lehet olvasni. A new-yorki Community Church most klubdelutánokat rendez annak érdekében, hogy a magányos férfiak is társaságra találjanak. Körükben az első előadást R. Porter az ismert filozófus-humorista tartja.

Mrs. Carolyn Howlett a Szabadelvű Asszonyok Nemzetközi Szövetségének elnöke — egyben az Unitárius Univerzalista Nőszövetség pénztárosa, — mozgalmat indított annak érdekében, hogy minél több asszony számára tegyék lehetővé az 1972. nyarán Heidelberg közelében tartandó kongresszusukon való részvételt.

Golland Brian, az angol unitárius egyház vezetője, magyarországi és romániai útjáról hazatérve köszönő levelet intézett mindazokhoz, akik hazai tartózkodása idején vendégül látták.

A romániai magyar unitárius egyház március 21-én főtanácsi ülést tartott a szokásos tárgysorozattal. Az ünnepi istentiszteleten ifj. Máthé Sándor székelykeresztúri lelkész prédikált.

Csongvay Attila lelkészt hívta meg a szentgericei unitárius gyülekezet Bíró Izsák lelkész nyugalmabavonulásával megüresedett állásra. Sok sikert kívánunk a fiatal lelkész családjának, aki egyébként Pethő Istvánné főtisztelendő asszony unokaöccse.

Dr. Harrington Donald a new-yorki Community Church vezető lelkésze 1971. januárjától, gyülekezetétől egyéves szabadságot kapott, hogy ezen idő alatt különböző helyeken előadásokat tartson és könyveit sajtó alá rendezze. Legutóbb Moszkvából kaptunk tőle levelezőlapot, ahol feleségével együtt egy hetet töltöttek.

Dr. Mendelsohn Jack, a chicagói első unitárius gyülekezet lelkésze, korábban a bostoni Arlington utcai templom papja — e minőségében W. E. Channing székének prédikátora —, megküldte könyvtárunk részére „Why I am a Unitarian Universalist” című, gondolatokban gazdag könyvét.

Dr. Szentiványi Sándor jelenleg lancasteri unitárius lelkész az Egyesült Államokban, több alkalommal angol és magyar nyelven előadást tartott Páskándi Géza „Vendégség” című Romániában és Magyarországon egyaránt sok vitát kiváltott Dávid Ferencel és Socinus Faustussal foglalkozó drámájáról.

Heidelbergben tartja 1972-ben legközelebbi világkongresszusát az IARF. A kongresszus fő témája a humánus. 1972-ben lesz 400 éves fordulója annak, hogy az 1570-ben nyilvánosságra került heidelbergi antitrinitáriusok egyikét Sylvanus Jánost lefejezték. Társai közül Neuser Adám és Vehe Mátyás Kolozsvárra menekültek, ahol több éven át az unitárius kollégiumban folytatták munkásságukat.

A bostoni Világkongresszuson az IARF négy szakbizottságot létesített. Ezek feladata az 1972. évi kongresszus tematikájának az előkészítése. A négy bizottság 1971 augusztus utolsó és szeptember első napjaiban a Német Szövetségi Köztársaságban tartott együttes ülést. A negyedik bizottság titkára, dr. J. Elders rotterdami bíró, akinek címére főgondnokunk megküldte a prágai Keresztény Békekonferencia legutóbbi budapesti ülésén kiadott kommunikét és üzenetet. Elders bíró e két megnyilatkozást anynyira érdekesnek találta, hogy azt másolatban tanulmányozás céljából megküldte a bizottság tagjának.

A hollandiai Wassenaar-ban, Hága mellett tartotta évi rendes ülését az International Association for Religious Freedom, végrehajtó bizottsága április végén. Az ülésen Ferencz József dr. egyházunk főgondnoka vett részt. A gyűlés megnyitása után dr. Kieley John alelnök, kegyeletos szavakkal emlékezett meg R. Filiep Imre h. püspök elhunytáról, aki éven át egyházunk képviselője volt a világszervezetben. Főgondnokunk az egyház és a család nevében megköszönte az együttérzés nyilvánítását és minden résztvevőnek átadta az Unitárius Élet legutóbbi számát. A gyűlés résztvevői szeretettel vették át lapunkat, melynek első oldalán az elhunyt jóbarát és munkatárs fényképe emlékeztette őket az együtt való munkálkodás esztendeire.

Az indiai Sadharan Brahma Samaj 1971. tavaszán tartott hagyományos Maghotsava ünnepségéről üdvözlőlevelet küldött egyházunknak is. Hangsúlyozták, hogy a mai megosztott világban felelősséggel tartozunk a jövő előtt. Az üdvözlőlevelet köszönjük és szeretettel viszonzozzuk. A Brahma Samaj egyház központja Calcutta-ban van, azon az indiai területen, ahol most a pakisztáni menekültek elhelyezésével és ellátásával foglalkoznak. Ehhez a sok szeretetet és áldozatot kívánó új munkájukhoz is Isten áldását kérjük.

Dr. H. Fabert, az IARF volt elnökét, a Leyden-i egyetem docensét, Tilburg város egyeteme a pszichológiai tanszék professzorául hívta meg. Új munkakörében szeretettel köszöntjük.

Az „Unitarische Akademie” kiadványsorozatot kezdett. Az első számban a kurtatórium egyik tagja, Carl Kuhlmann az unitárius akadémia feladatairól írt bevezető sorokat, majd közlik Prof. dr. Tobie Goedewaagen „Religion und Wissenschaft” című érdekes tanulmányát.

Az angol és amerikai unitáriusokkal évi közgyűléseik alkalmával üdvözlőlevelet szöktünk váltani. A testvéri együttérzésen túl örvendünk azoknak a megnyilatkozásoknak is, melyekben a másik világban élő hittestvéreink a háború beszüntetése, az egész világot fenyegető atomveszély csökkentése, a faji megkülönböztetés mindenfajta megnyilatkozása ügyében kifejezésre juttattak.

A Deutsche Unitarier Religionsgemeinschaft pünkösdkor tartott évi közgyűlést a lelépő elnök E. Schürff helyébe — aki részt vett 1968. évi zsinatunkon is — Friedrich Ehrlichert (München) választotta meg, akivel egyházunk kiküldöttel a bostoni kongresszuson megismerkedtek. Alelnökké az ismert írónt, dr. Sigrid Hunke asszonyt választották. Mindkettőjüket szeretettel köszöntjük új tisztségükben.

Dr. Kafka Dusán, a csehszlovákiai unitáriusok elnök-lelkésze részt vett a prágai keresztény békekonferencia Bejrutban tartott előkészítő bizottsági ülésén.

ROMÁNIAI OLVASÓINK előfizethetnek az Unitárius Életre az ICE LIBRII Calea Victoriei No. 129, Bucuresti, hírlapirodánál.

HANCOCK ILONA asszonyt, két gyermek édesanyját, tudós férj feleségét választották be az ismert amerikai egyetemi város tanácsába, ápr. 6-án, haladó programmal. Hancockné, sz. Harrington Ilona, édesanyja, Szántó Vilma után magyar származású, amit keresztneve is bizonyít. A plakátokon sem használta az Ilona keresztnevet angol megfelelőjét, a Helent. Programbeszédében, a többek közt ezeket mondotta: Berkeley város is, mint országunk, krízisben van. A rosszabbodó gazdasági helyzet munkanélküliséget és magas piaci árakat jelent. Kormányzatunk nemzetközi politikája szerte a világon veszélyezteti a népek szabadságküzdelmét... Közéleti szerepléséhez sikert kívánunk!

Zsinati Főtanácsunk ülése

Egyházunk Budapesten, 1971. október 31-én tartott zsinati ülésében örömmel vette tudomásul, hogy Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke megerősítette az 1971. május 23-i zsinatunkon megalkotott egyházi törvényeket.

Az ünnepi istentiszteletet Bencze Márton, budapesti lelkész tartotta.

Az Állami Egyházügyi Hivatal képviselőjében a zsinaton Straub István főosztályvezetőhelyettes vett részt.

A zsinat az alábbiakat választotta meg az egyház élére: püspök: dr. Ferencz József, főgondnok: Bartók

Béla, főjegyző: Bajor János, vegyesbizottsági elnök-főgondnokhelyettes: dr. Gyarmathy László, közügyigazgató: Huszti János, előadó-titkár: Bencze Márton, pénztáros: dr. Mátéffy Géza, számvevő: Józán György, jogtanácsos: dr. Kozma Jenő, teológiai intézeti igazgató: Györfi István, levéltáros: Szász János.

A zsinat egyidejűleg megválasztott 12 egyházi tanácsost, valamint az Egyházi Képviselő Tanács és az Állandó Vegyes Bizottság tagjait. Lapunk legközelebbi számában részletesen beszámolunk a zsinati ünnepségekről.

VADRÓZSA-PER

Átvéve az Esti Hírlap 1971. jún. 23-i számából:

160 esztendeje, 1811. június 24-én született a népballadákat gyűjtő, publikáló Kriza János.

Hosszi ének?

— A ballada az európai jobbágyság-paraszság költészete. Drámai, lírai, epikus műfaj. A nép teremtetten, érlelte, formálta századokon keresztül („Hosszi ének”-nek, „történetnek”-nek nevezték.) A francia—olasz ballare szó magyarul: táncolni. A balladák dramatizált előadásából adódott. A műfaj a XII—XIV. században keletkezett, tragikus vagy mulatságos eseményekről szól. Hősei elsőprő indulatú, rendkívüli emberek.

Téves hit?

— Kriza János 1842-ben előfizetési felhívást bocsátott közre a Vadrózsák című székely népköltési gyűjteményre. Az első kötet — a szabadságharc és a Bach-korszak miatt — csak húsz évvel később, Kolozsvárott 1863-ban jelent meg. Balladákat, dalokat, táncszókat, találós kérdéseket, népi sajátságokat, tájszótárt, valamint rövid tanulmányt tartalmazott a székely nyelvjárásokról. S hiteles — népi mesemondóktól közvetlenül leírt — meséket is. A sikeres, népszerű összeállítás viszont sokáig tévesen olyan hitet keltett, hogy e műfajt hazánkban csak a székelység művelte. A századforduló idején azonban nyilvánvalóvá lett: mindenütt elterjedt, ahol magyarok éltek. (A világirodalomban az angol, a skót, a skandináv és a szerb-horvát népballadák a legismertebbek.)

Kriza érdeme?

— A maga idejében sokakat érdekelt a Vadrózsák per. A román folklórkutatók vitáztak, hogy vajon a kötet egyes balladái magyar vagy román változata-e a régibb. Az irodalomtörténészek, néprajzkutatók mai felfogása: az egyes népek folklórkínese egymással kapcsolatban, állandó kölcsönhatásban fej-

lődik. Egyes motívumai viszont egymástól függetlenül, különböző népeknel is jelentkezhetnek. Kriza János — mint a Magyar Tudományos Akadémia tagja — 1875. március 26-án Kolozsvárott halt meg. Mun-

kasságát Ortutay Gyula értékelte: „Valójában Kriza gyűjteménye ébresztette rá az olvasókat a balladák sötét pompájával, a dalok friss kedvességével, s a mesék bűbájával a paraszti alkotások szépségére.”

HÍREK

Rák Sándor és Ottlakán Emese július 10-én tartották esküvőjüket a Budapest V., Nagy Ignác utcai templomban, ahol Huszti János lelkész kérte frigyükre Istennek áldását. Sok szeretettel gratulálunk az ifjú párnak, a szülőiknek és a nagyszülőiknek.

A KERESZTÉNY MAGVETŐ, a romániai unitáriusok 77 évfolyamra visszatekintő nagyműtű folyóirata újra megjelenik. Az 1971. évi 1—2. szám már megjelent. Tartalmazza az 1968. évi zsinat részletes leírását, tanulmányokat dr. Kiss Elek püspök, dr. Kovács Lajos főjegyző és dr. Bodor András tollából, egyházi beszédek közltek Kriza János, dr. Dana McLean Greeley, dr. J. van Goudoever, Lőrinczi László, Schweitzer Albert, Szabó Dezső, Mátyás Endre, Szabó Árpád és Kőkői Kálmán írásából. Könyvszemle-rovatuk is figyelemre méltó. A szerkesztő bizottság elnöke dr. Kiss Elek püspök, főszerkesztő dr. Kovács Lajos, helyettese dr. Erdő János, a szerkesztő bizottság további tagjai: Szabó Árpád, Szabó Dezső, Sebe Ferenc és dr. Szathmáry János. Az évi előfizetési díj 60 lej (kb. 90 Ft). Az előfizetés módjára vonatkozóan lapunk következő számában adunk tájékoztatást. Mindazok, akik meg akarják rendelni a lapot, írjanak lapunk szerkesztőségének, vagy közvetlenül a kolozsvári szerkesztőségnek, címe: Cluj, Boulevardul Lenin no. 9. Románia.

BUZOGÁNY KÁLMÁN ny. lelkész az elmúlt hetekben betegeskedett, rövid időre kórházi ápolásra is szorult. Mielőbbi teljes gyógyulást kívánunk.

Dr. Lőrinczy Mihályné, sz. dr. Bedő Júlia rövid szenvedés után Kolozsvárt elhunyt. Az elköltözött többször járt Budapesten, élénk érdeklődést tanúsított az unitárius irodalom iránt. Emléke legyen áldott.

A dicsőségmentes közel hétszázéves unitárius műemlék templom restaurálását végzi a gyülekezet Lukács Sándor lelkész, tb. esperes irányításával. A három évre tervezett munka rendjén már elvégzték a tetőszindely kicserélését. Ezt követi a falak megerősítése, majd a belső részek javítása. Mintegy 200 000 lej költséggel jár a teljes munka.

Prof. dr. H. G. Williams harvardi egyháztörténész, a Radical Reformation c. hatalmas munka szerzője, meleg szavakkal köszönte meg Ferencz József főgondnoknak, munkájáról a Theológiai Szemlében írt méltatást.

Prof. dr. Mayer John, a kanadai St. Catharines városban működő Brock állami egyetem filozófiai professzora, aki büszke magyar származására, júliusban látogatást tett egyházunknál. Mayer professzor Socinus Fausztusról írt doktori disszertációt és a szabadság és igazság gondolatának történeti tanulmányozása során jutott arra a gondolatra, hogy Dávid Ferencről angol nyelven életrajzt kíván írni. — A professzor a St. Catherine-i unitárius gyülekezetben mint világi prédikátor is tevékenykedik.

Az UNESCO az idén szeptemberben ünnepi fennállása 25. évfordulóját. Világszövetségünk, az IARF is tanácskozó tagja az UNESCO-nak; a magyar nemzeti UNESCO-bizottság is méltóan emlékezett meg az évfordulóról.

BOROS SÁNDOR, néhai nagynevű Boros Sándor, egykori kolozsvári kollégiumi igazgató és az első erdélyi asszonygondnok, Guman Jenőné sz. Árkosi Ferike unokája és Eggenberger Heidi Zürichben 1971. július 5-én házasságot kötöttek. A fiatal párnak sok boldogságot kívánunk.

OTORDAI WERESS JENŐ 78 éves korában New York-ban elhalt. Felesége Boros Dódi, néhai dr. Boross György püspökünk leánya. A hátramaradottaknak, özvegyének, leányának és unokáinak vigasztalódást kívánunk.

Dr. John McLachlan cambridgei unitárius lelkész, korábban oxfordi teológiai professzort választották meg az angliai unitárius egyház elnökévé az 1971/72. évre. Az új elnök az őszi hónapokban látogatást tesz az indiai unitáriusok körében.

DR. SIGRID HUNKE ASSZONY, a németországi unitáriusok szervezetének elnöke, az ismert író, megküldte egyházunknak több művét, köztük az „Europas Andere Religion” c. hatalmas munkát, melyben a vallási krízis leküzdése érdekében állást foglal a haladó vallási gondolatok mellett. E könyv részletesebb ismertetésére még visszatérünk.

Az utolsó erdélyi polihisztor c. nemrégiben jelent meg a romániai könyvesboltokban dr. Mikó Imre új regényes életrajza. A címlapon Brassai báci ül a zongora mellett, róla szól e munka, mely remélhetőleg rövidesen a hazai könyvesboltokban is kapható lesz. Ürmösy Gyula háromszéki esperes, régi kedves barátunk levelében írja, hogy örömmel olvassa e könyvet, mely a nem unitáriusok körében is osztatlan elismerést nyert.

Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa

Budapest, V., Nagy Ignác u. 4. Tel.: 113—094

Sz. 582/1971.

MEGHÍVÓ

A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ ZSINATI FŐTANÁCSA, 1971. november hó 22-én (hétfőn) d. u. 6 órakor a budapesti Nagy Ignác u. 4. sz. alatti templomban tartandó ülésén iktatja be hivatalukba az október hó 31-i zsinaton megválasztott vezetőit.

Erre az ülésre a zsinat tagjait és összes híveinket szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1971. október hó 31.

Bartók Béla
főgondnok

Bencze Márton
előadó

dr. Ferencz József
püspök

TÁRGYSOROZAT

1. Gyülekezeti ének: Tebenned biztunk eleitől fogva...
2. Imádkozik és bibliát olvas: Bajor János főjegyző.
3. Gyülekezeti ének: Szívemet hozzád emelem...
4. Megnyitót mond: Bartók Béla főgondnok.
5. Zeneszám.
6. „Az unitárius egyház feladatai” c. előadást tart dr. Ferencz József püspök.
7. Üdvözlések.
8. Himnusz.

Kovács György román állami díjas színművész, 60 éves. A román Televízió magyar adása életrajzi filmjének közvetítése során Kovács György kedvesen emlékezett vissza arra, hogy ő egykoron a kolozsvári unitárius kollégium diákja volt. Ez az intézet ma a nagy unitárius Brassai Sámuel nevét viseli. Kovács György e kollégium dísztermében újra elszavalta Lucifer monológját, mellyel egykoron, mint unitárius kollégiumi diák feltűnt. Utána szeretettel emlékezett meg Márkos Albert tanárról, osztályfőnökről, aki az elsők között biztatta, hogy színi pályára lépjen. Kovács György régi kedves barátunkat, akinek egykori önképzőkori szavalataira is szeretettel emlékezünk vissza, köszöntjük és továbbra is jó egészséget kívánunk.

SZÉKELYFÖLD KÉPEK c. Orbán Balázs eredeti fényképfelvételei közül száz jelent meg egy albumban, melyet a képeket megtaláló Erdélyi Lajos riportert rendezett sajtó alá. A művelődéstörténeti ritkaságszámba menő albumhoz, az ismert erdélyi író, Sütő András írt előszót. Orbán Balázs eredeti fényképfelvételeinek a lemezeit a székelykeresztúri unitárius főgimnáziumban őrizték, innen kerültek a marosvásárhelyi állami levéltárba, ahol most rájuk bukkant az album szerkesztője, Orbán Balázs Székelyföld leírása c. egykori művében e fényképfelvételek alapján készített metaszetek kiadásra. A fényképfelvételek, most első ízben kerültek kiadásra.

Bölni Farkas Sándor, unitárius művelődéspolitikus 1834/35. évi európai utazásáról szóló Napló most jelent meg a romániai TEKA könyvsorozatban, abból az alkalomból, hogy tavaly volt 175 éve, hogy a nagy tudós és reformpolitikus megszületett. A Naplót dr. Jancsó Elemér, a kolozsvári Babes-Bolyai egyetem magyar irodalomtörténész professzora rendezte sajtó alá, — s csak érdekességként említjük meg, hogy a tudós professzor édesanyja, a torockói unitárius Zsákó család szülötte volt.

BUKARESTBEN, a húsvéti ünnepeket követő vasárnapon az ev. templomban unitárius istentiszteletet tartott és úrvacsorát osztott Mátyás Endre brassói unitárius lelkész. Az istentiszteleten közel harmincan járultak az emlékezés asztalához, köztük R. Filep Imréné főtisztelendő asszony is, aki testvére meglátogatása céljából tartózkodott ezekben a hetekben Bukarestben.

A kolozsvári Egyetemifokú Protestáns Teológiai Intézetnek, amint arról értesültünk az elmúlt iskolai évben 26 unitárius hallgatója volt, akik közül 8 elsőéves, valamennyien 8-nál jobb átlaggal tették le felvételi vizsgájukat. Ennek az intézetnek a keretében dr. Kovács Lajos és dr. Erdő János professzorok és Szabó Árpád kolozsvári lelkész, mint előadó tanár végzik az unitárius hallgatók egyházas nevelését. Az intézet rektori hivatalának vezetője is unitárius, a lelkész képesítéssel rendelkező Izsák Vilmos főtitkár. A negyedik unitárius tanszék betöltésre vár.

A lengyelországi Rakow városa, megalapításának négyszázados fordulója 1969 óta Ariánus Rakownak nevezi magát. A városka múzeumának igazgatója, Mgr. Tadeusz Bernát, a Budapestre látogatott Maria Filipowska orvosnő útján megküldte az egykori rakowi ariánus templom túsrajzát. Az egykori ariánus templom, ma a helyi katolikus plébános lakóhelye. Az érdekes képet bekeretezve a Nagy Ignác utcai egyházi irodában láthatják majd az érdeklődők.

A CHICAGÓI egyetemhez tartozó Meadville/Lombard Theological School az idei évben ünnepelte fennállása 125. évfordulóját. A nagymultú intézményben a háború előtti években több unitárius lelkész tanult. Az ünnepségsorozat a júniusi záróüléssel ért véget, melyen, többek között, a szabadelvű teológiai gondolkodás egyik jeles európai művelőjét, dr. Henry BABEL genfi lelkészt, Albert Schweitzer gondolatvilágának jeles ismertetőjét, egyházunk jó barátját is tiszteletbeli doktori címmel ruházták fel.

Bélyegsarok

A NANTESI EDICTUM EMLÉKE BÉLYEGEN

Hosszú és véres belső politikai küzdelmet és vallási harcot zárt le Franciaországban a Nantes városában kiadott edictum. 1598. április 13-án. Jó rá felfigyelni; pontosan harminc évvel a tordai országgyűlés után. Kiadója IV. Henrik francia király, a művelt nyugat egyik vezető államának uralkodója. Az edictum biztosítja a hugenották (francia kálvinisták) vallásszabadságát. Létrejöttének indítéka politikai. Az állam vezetői beleuntak a vérszomjas, gyilkosságokkal és pusztításokkal teli vallásháborúba és végre rendet és békét akartak, a megerősödött protestantizmus szabadságának elismerésével. Minden hasonlóságuk mellett is lényeges különbségek vannak Torda és Nantes között. Tordán országgyűlés, a reneszánszból fakadó elvi indoklással fogalmaz meg egy törvényt a vallásszabadságról, és ezzel elejét veszi annak, hogy Isten nevében halomra gyilkolják az embereket. Az indíték tehát erkölcsi — filozófiai. Nantesban a király ad ki egy dekrétumot, hogy véget vessen a már megtörtént gyilkosság-sorozatnak. Indítéka tehát politikai és szükségszerű. Mintha Nantes, Torda létjogosultságát igazolta volna.

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Ferencz József

Budapest IX., Hőgyes Endre u. 3.
Táv.: 137—186.

A szerkesztő bizottság vezetője:
Bencze Márton

Tagjai: Bajor János és Szász János
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI. Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Évi előfizetési díj: 24,— forint

INDEX: 25.842

71.3809/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bolgár Imre igazgató